

SPREČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA

1.50

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
Razviti sistem koji bi omogućio bolju saradnju Uprave, ostalih nadzornih organa i obveznika, sa ciljem boljeg sprovođenja propisa sa akcentom sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, a ne na opterećivanje obveznika brojnim formalnostima kroz npr. uspostavljanje radne grupe, koja bi se redovno sastajala kako bi pratila primenu propisa uz učešće predstavnika nadležnih organa.	2009		√	
Napraviti analizu novih izmena propisa u ovoj oblasti i predložiti sastanak sa Vladom RS radi unapređenja zakonskog okvira.	2020			√
Usvojiti inicijative strukovnih udruženja za izuzimanje određenih poslovnih odnosa iz obaveza propisanih Zakonom (npr. riziko osiguranje).	2019			√
Nastaviti sa organizovanjem adekvatnih seminara i radionica u cilju sprovođenja odgovarajućih obuka za lica na koje se Zakon primenjuje, sa ciljem povećanja efikasnosti njegove primene.	2011		√	

STANJE

Posle izmena u 2019. godini, i krajem 2020. godine izvršene su nove izmene i dopune Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma iz 2017. godine ("Službeni glasnik RS" br. 153/2020, u daljem tekstu: novi Zakon), pre svega radi usklađivanja sa Zakonom o digitalnoj imovini („Službeni glasnik RS“, br. 153/2020), da se na sveobuhvatan i temeljan način regulišu izdavanje i trgovanje digitalnom imovinom, kao i usluge koje se u vezi sa digitalnom imovinom mogu pružati, te uslove za obavljanje poslova u vezi sa digitalnom imovinom. Takođe, izvršeno je i potpuno usklađivanje sa Preporukom 15 FATF i vodilo se računa o Petoj direktivi (EU) o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Novi Zakon ne donosi previše novina (bar ne u poređenju sa ranije važećim zakonom), ali su izvršene određene izmene od kojih skrećemo pažnju na sledeće: promena definicija i uvođenje novih pojmova, posebne odredbe u vezi sa transakcijom sa digitalnom imovinom (obaveze pružaoca usluga, definicije inicijatora i korisnika transakcije itd.), izuzeci od obaveze prikupljanja podataka kod izdavanja elektronskog novca, utvrđivanje i provera identiteta fizičkog lica putem kvalifikovanog elektronskog sertifikata, preciziran postupak video identifikacije (ne samo za Narodnu banku Srbije - NBS nego i za ostale nadzorne organe), zabrana pružanja usluga koje omogućavaju prikrivanje identiteta stranke, precizirane

određene nadležnosti, ali i kaznene mere za nepostupanje u skladu sa Zakonom.

Posebno je propisano da je da je NBS nadzorni organ za ove obveznike ukoliko pružaju usluge povezane s virtuelnim valutama te da će Komisija za hartije od vrednosti biti nadzorni organ za lica koja se bave uslugama u vezi sa digitalnom imovinom koji pružaju usluge povezane s digitalnim tokenima.

Državni organi su u skladu sa svojom obavezom donošenja podzakonskih propisa već doneli određene akte od kojih izdvajamo donošenje nove odluke o smernicama za primenu odredaba Zakona za obveznike nad kojima NBS vrši nadzor, odluke o uslovima i načinu utvrđivanja i provere identiteta fizičkog lica korišćenjem sredstava elektronske komunikacije kao i pravilnika o uslovima i načinu utvrđivanja i provere identiteta fizičkog lica korišćenjem sredstava elektronske komunikacije kojim se uređuju uslovi i način utvrđivanja i provere identiteta stranke koja je fizičko lice, zakonskog zastupnika te stranke, stranke koja je preduzetnik i fizičkog lica koje je zastupnik stranke koja je pravno lice i bez obaveznog fizičkog prisustva lica.

POBOLJŠANJA

Nadležni organi su bili vrlo aktivni na polju donošenja kako izmena Zakona tako i svih neophodnih propisa, pri čemu su u određenoj meri uzimali u obzir i komentare koji su na raniji predlog zakona davali obveznici i zainteresovana jav-

nost (posebno one koji se tiču uvođenje postupka video identifikacije, mogućnost čuvanja dokumentacije u elektronskom obliku, bolje regulisanje forme saglasnosti najvišeg rukovodstva).

Izmenjeni Zakon, ali i ostali doneti propisi, su gotovo u potpunosti usaglašeni sa relevantnim direktivama Evropske unije i međunarodnim standardima i konvencijama u ovoj oblasti, što je od posebnog značaja za strane investitore.

Savet stranih investitora podržava inicijativu da se nastavi sa unapređenjem zakonskog okvira, ali i sa intenzivnim praćenjem primene svih donetih propisa kao i sa saradnjom sa svim nadležnim državnim organima uz nadu da će i ova nova zakonska rešenja doneti preko potrebnu pravnu sigurnost, uzimajući u obzir specifičnosti pravnog okvira.

PREOSTALI PROBLEMI

Iako su nove izmene Zakona (ponovo) usvojene praktično bez prave javne rasprave, Savet stranih investitora naglašava da je neophodno da se ostvari dobra saradnja između svih nadležnih državnih organa i investitora, kompanija, strukovnih udruženja i poslovnih organizacija, kako bi primena Zakona bila uspešna.

Primena Zakona, pre svega, zavisi od aktivnosti Uprave i ostalih nadležnih organa (NBS, itd). Standardi i pravila ustanovljeni u zemljama Evropske unije u velikoj meri su prihvaćeni i inkorporirani u novi tekst Zakona i sledeći korak bi bio pronalaženje mehanizama za njihovu primenu u saradnji sa privrednicima.

Problemi koji preostaju jesu postojanje nekoliko nadzornih organa sa neretko različitim stavovima u smislu primene propisa, nepreciznost pojedinih zakonskih rešenja, zakonska rešenja koja su ponekad i stroža od zahteva relevantnih stranih propisa i propisa Evropske unije, ali i od propisa zemalja u okruženju – kao na primer obavezno licenciranje ovlašćenih lica i njihovih zamenika i obaveza pribavljanja izvoda iz registra za sve kompanije u vlasničkom lancu klijenta (odnosno nemogućnost utvrđivanja stvarnog vlasnika putem drugih izvora), česti i nejasni zahtevi nadzornih organa za dodatnim informacijama na koje obveznici troše značajno vreme i ljudske resurse, kao i tendenciju da se nadzorni organi ne bave suštinskim pitanjima važnim za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, već kažnjavanjem obveznika za pojedine formalne propuste (kojih potencijalno ima sve više, imajući u vidu sve veći broj propisa i njihovu čestu izmenu).

PREPORUKE SAVETA

- Razviti sistem koji bi omogućio bolju saradnju Uprave, ostalih nadzornih organa i obveznika, sa ciljem boljeg sprovođenja propisa, sa akcentom na sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, a ne na opterećivanje obveznika brojnim formalnostima kroz npr. uspostavljanje radne grupe, koja bi se redovno sastajala kako bi pratila primenu propisa uz učešće predstavnika nadležnih organa.
- Napraviti analizu novih izmena propisa u ovoj oblasti i predložiti sastanak sa Vladom Republike Srbije radi unapređenja zakonskog okvira.
- Usvojiti inicijative strukovnih udruženja za izuzimanje određenih poslovnih odnosa iz obaveza propisanih Zakonom (npr. riziko osiguranje).
- Nastaviti sa organizovanjem adekvatnih seminara i radionica u cilju sprovođenja odgovarajućih obuka za lica na koje se Zakon primenjuje, sa ciljem povećanja efikasnosti njegove primene.